ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. KONSTYTUCJI 3 MAJA W IŁAWIE DIAGNOZA CZYNNIKÓW CHRONIĄCYCH I CZYNNIKÓW RYZYKA rok szkolny 2026/2027

a) Podstawa prawna

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii przeprowadzono wśród społeczności szkolnej diagnozę, której celem było określenie czynników chroniących oraz czynników ryzyka

b) Cel badania:

Celem badań była ocena czynników ryzyka i czynników chroniących zachowań problemowych/ryzykownych uczniów naszej szkoły. Niniejszą diagnozę opracowano na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród uczniów, rodziców oraz nauczycieli.

c) Charakterystyka szkoły:

Szkoła posiada określone cele i kierunki działania akceptowane przez uczniów, nauczycieli i rodziców. W pracę nad tworzeniem i modyfikowaniem Programu wychowawczo–profilaktycznego szkoły zaangażowani są: nauczyciele, uczniowie i rodzice. Pracownicy szkoły podejmują działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczniów w szkole. Starają się kształtować postawy tolerancji i empatii, w tym wobec uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. poprzez włączanie ich w życie społeczne szkoły. Wychowawcy prowadzą systematyczny monitoring frekwencji - regularne rozmowy z uczniami i rodzicami.

d) Grupa badawcza:

a) **148 uczniów** technikum, LO oraz branżowej szkoły I stopnia
b) **61 rodziców** uczniów
c) **49 nauczycieli**

e) Metody badawcze:

a) Metoda sondażu z wykorzystaniem anonimowej ankiety dla uczniów, rodziców oraz nauczycieli

f) Narzędzia badawcze:

a) Kwestionariusz ankiety online składał się z 11 pytań dla uczniów.

b) Kwestionariusz ankiety online składał się z 8 pytań rodziców.

c) Kwestionariusz ankiety online składał się z 6 pytań do nauczycieli.

Po przeprowadzonym ankietowaniu dokonano analizy ilościowej i jakościowej otrzymanych wyników oraz porównano odpowiedzi z poszczególnych grup badawczych.

***g)* Raport z diagnozy**

Analiza odpowiedzi uczniów

Zdecydowana większość badanych uczniów (87,2%) deklaruje, że czuje się w szkole bezpiecznie, podczas gdy 12,8% wskazuje na brak poczucia bezpieczeństwa. Ponad trzy czwarte młodzieży (**77,7%**) dokładnie wie, do kogo w szkole może zwrócić się o pomoc lub opowiedzieć o swoich trudnościach.

Z przeprowadzonej analizy badania wśród uczniów wynika, że większość uczniów (**53,4%**) nie zauważa na terenie szkoły zachowań zmniejszających poczucie bezpieczeństwa. Największą trudnością z jaką zmaga się młodzież jest izolowanie lub wykluczenie rówieśnicze (27,7%), trudności w nawiązywaniu relacji rówieśniczych (20,3%), niewłaściwe relacje uczeń-nauczyciel (16,9%) oraz przemoc rówieśnicza (9,5%).

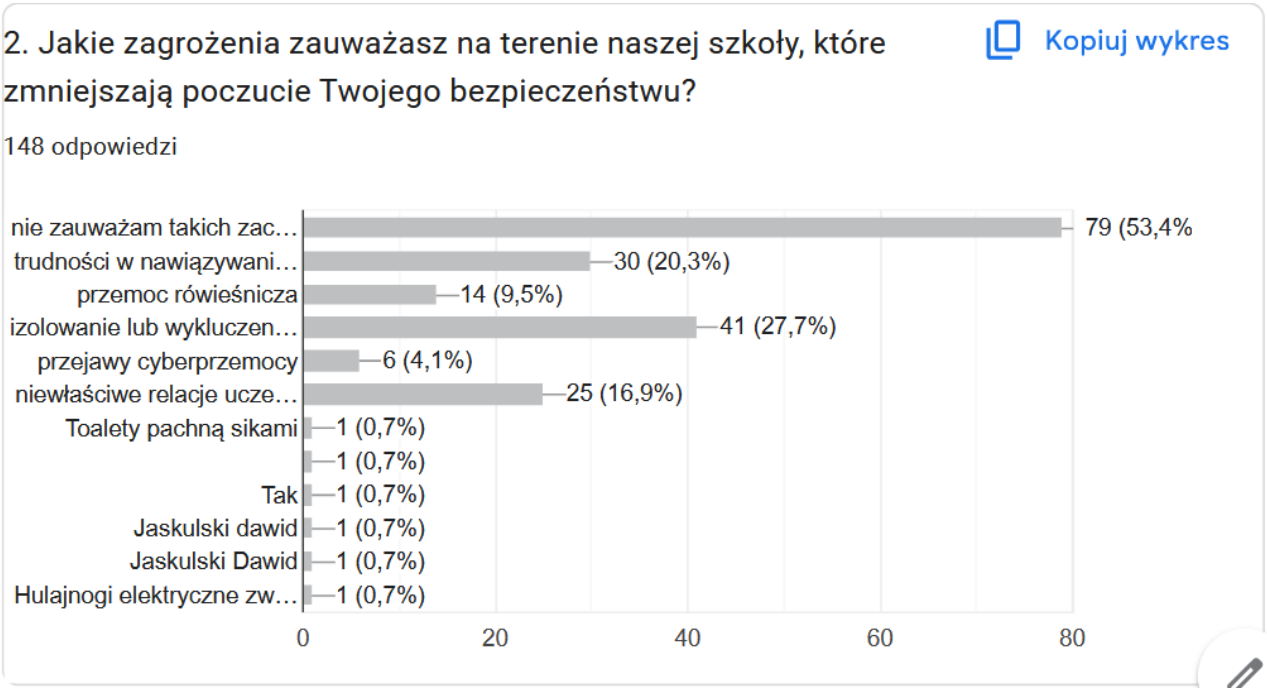

Kolejnym obszarem, który został poddany badaniem był stosunek uczniów do alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. Uczniowie ***kategorycznie sprzeciwiają*** się zażywaniu narkotyków lub dopalaczy w ich wieku. Natomiast wykazują ***większą tolerancję i obojętność*** do spożywania alkoholu przez ich rówieśników. 78% deklaruje, że nie mieli czynnego kontaktu z alkoholem oraz ze środkami psychoaktywnymi. 21,6 % badanych wskazuje, że palą papierosy oraz 18,2% piją alkohol.

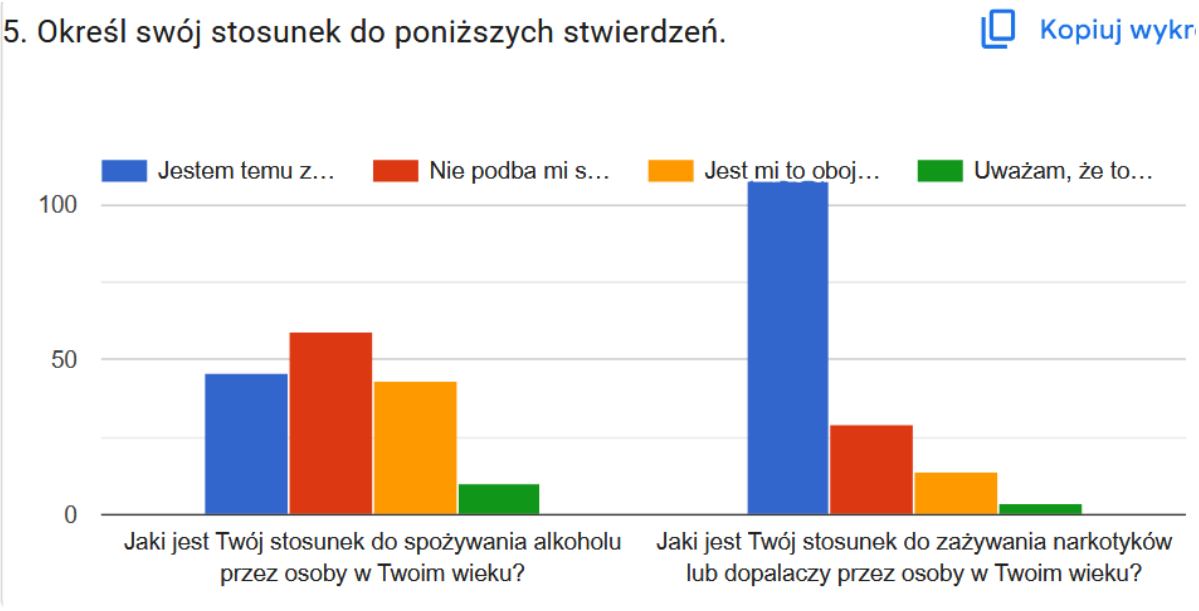

Kolejnym aspektem badania był stosunek młodzieży do spędzania czasu przed ekranem komputera/telefonu. Ponad połowa badanych uczniów przyznała, że używa telefonu przez ponad 4 godziny dziennie, co potwierdzają także obserwacje na terenie szkoły.

Niepokojącym jest to, że 34,5% badanych uczniów była świadkiem przemocy rówieśniczej na terenie szkoły lub w klasie. 30 badanych uczniów przyznało, że było ofiarą takich zachowań.

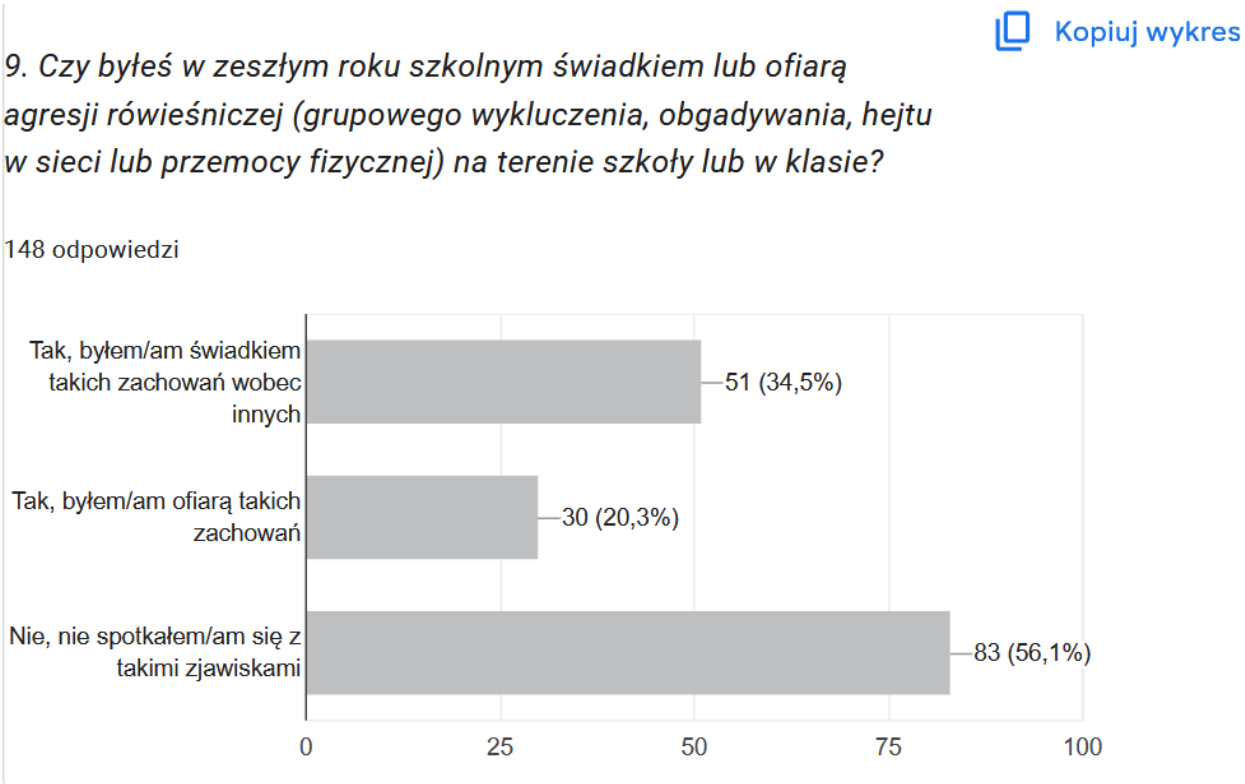

Czynnikami ryzyka, które zidentyfikowała młodzież było w największym stopniu palenie e papierosów, izolowanie się od realnego świata i ucieczka w gry/ socjal media oraz agresywne zachowania i mowa nienawiści w sieci.

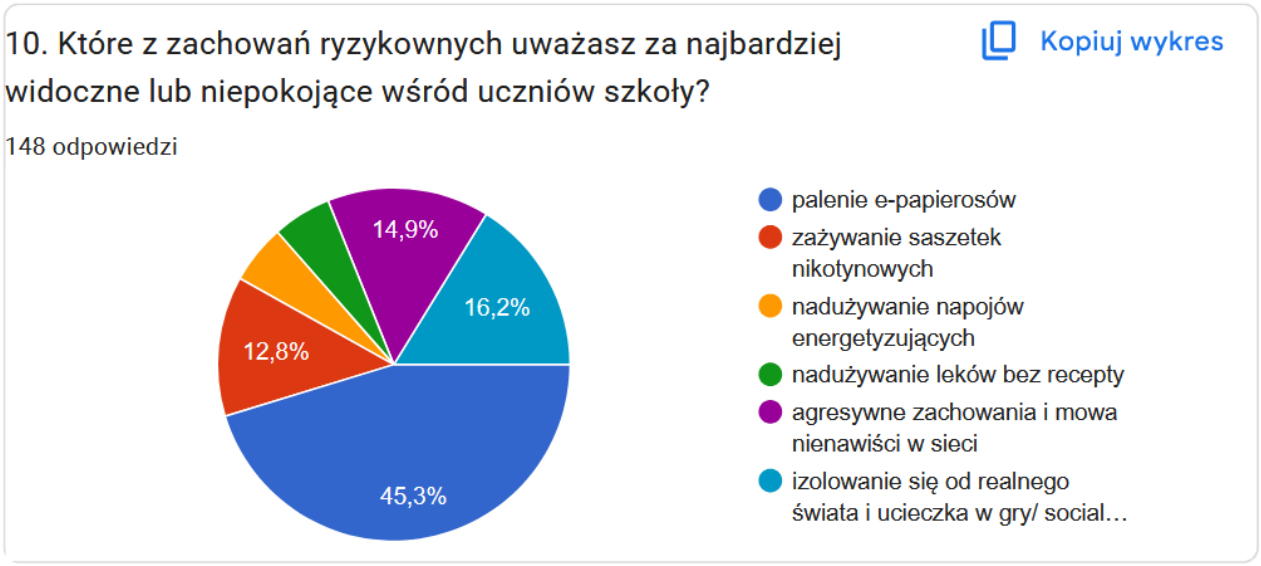

Uczniowie jako ***czynniki chroniące*** wymieniają: dobre relacje z członkami rodziny (około 52%), świadomość konsekwencji swoich zachowań (50%) oraz posiadanie zainteresowań (45%).

Na pytanie dotyczące swoich mocnych stron uczniowie najczęściej wskazywali: asertywność, empatia, brak nałogów, posiadanie zainteresowań oraz umiejętność nawiązywania relacji społecznych.

Analiza odpowiedzi Rodziców

Ponad 96% rodziców biorących udział w badaniu potwierdziło, że mają pozytywne relacje ze swoimi dziećmi. ***88,5% ankietowanych*** potwierdza, że ich ***dzieci czują się w szkole bezpiecznie.*** Według rodziców wpływają na to: ***dobra atmosfera w szkole, chęć chodzenia uczniów do szkoły, wsparcie kadry*** **pedagogicznej i ich szacunek do ucznia.**

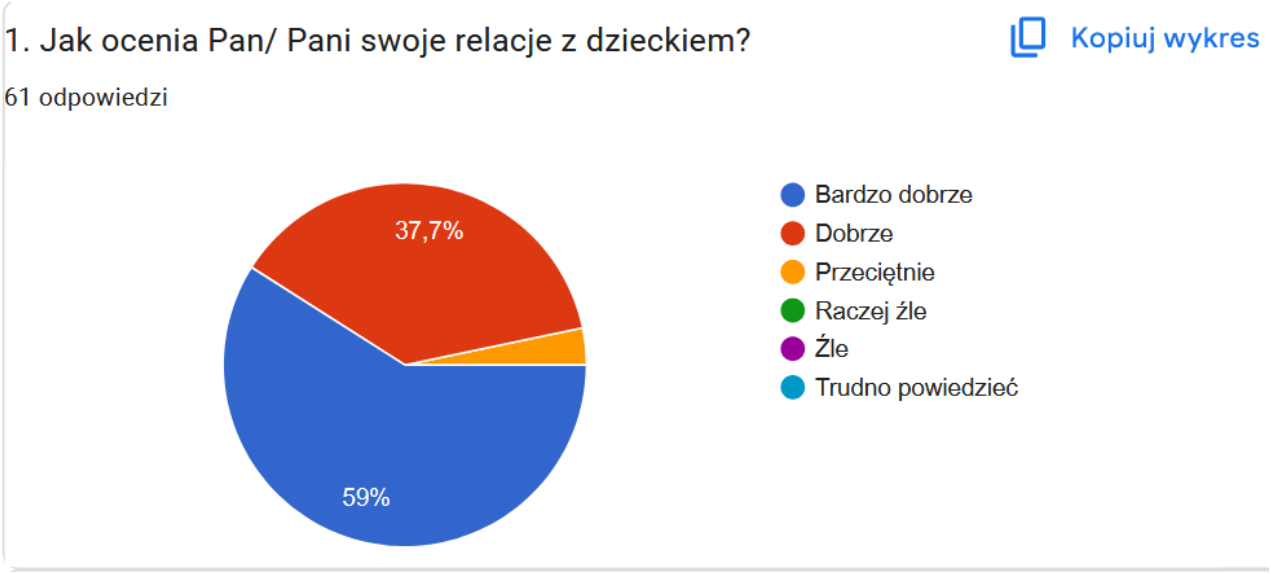

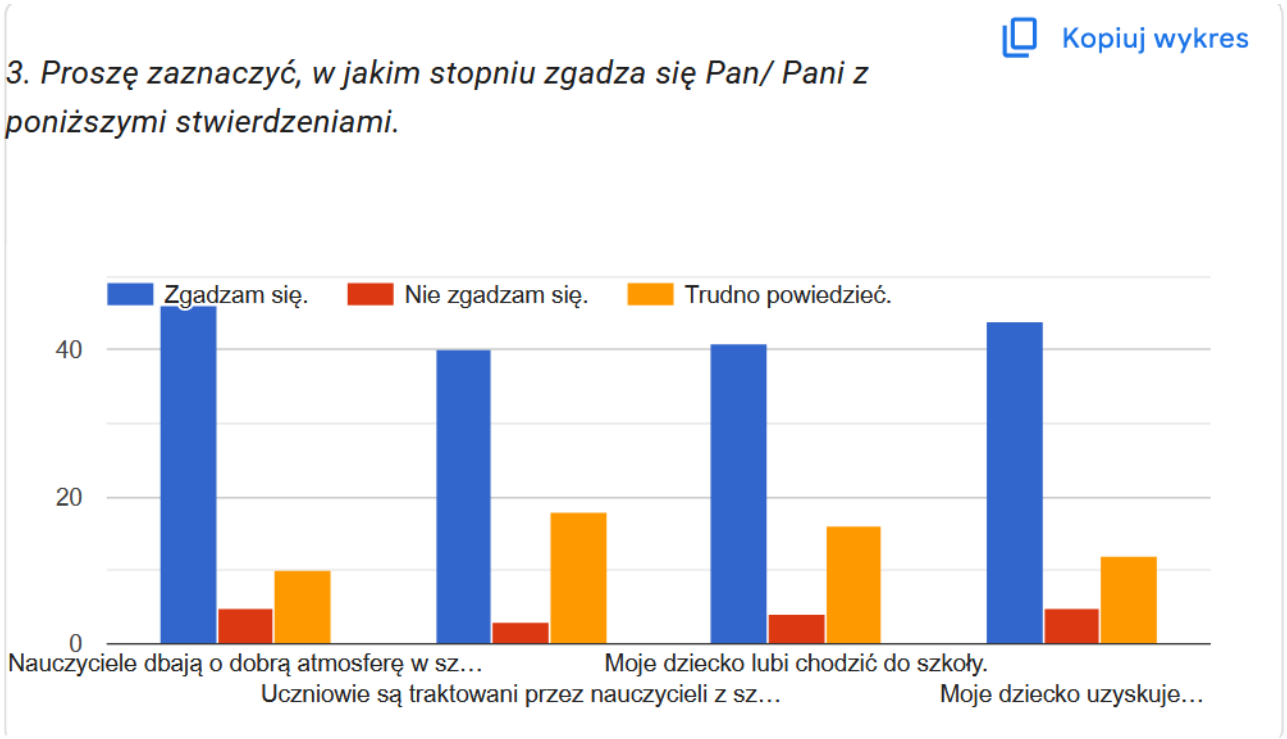

Badani rodzice (62,3%) deklarują, że ich dziecko nie miało czynnego kontaktu z papierosami, alkoholem oraz środkami psychoaktywnymi. Blisko 17% potwierdza, że ich dziecko pali papierosy, a 14,8% nie ma wiedzy na ten temat.

Zdecydowana większość rodziców (60,7%) przyznaje, że nie posiada wiedzy czy znajomi ich dziecka zażywają środki psychoaktywne. Tylko 21,3 % jednoznacznie odpowiedziało, że wśród znajomych jego dziecka nie ma osób zażywających takich środków

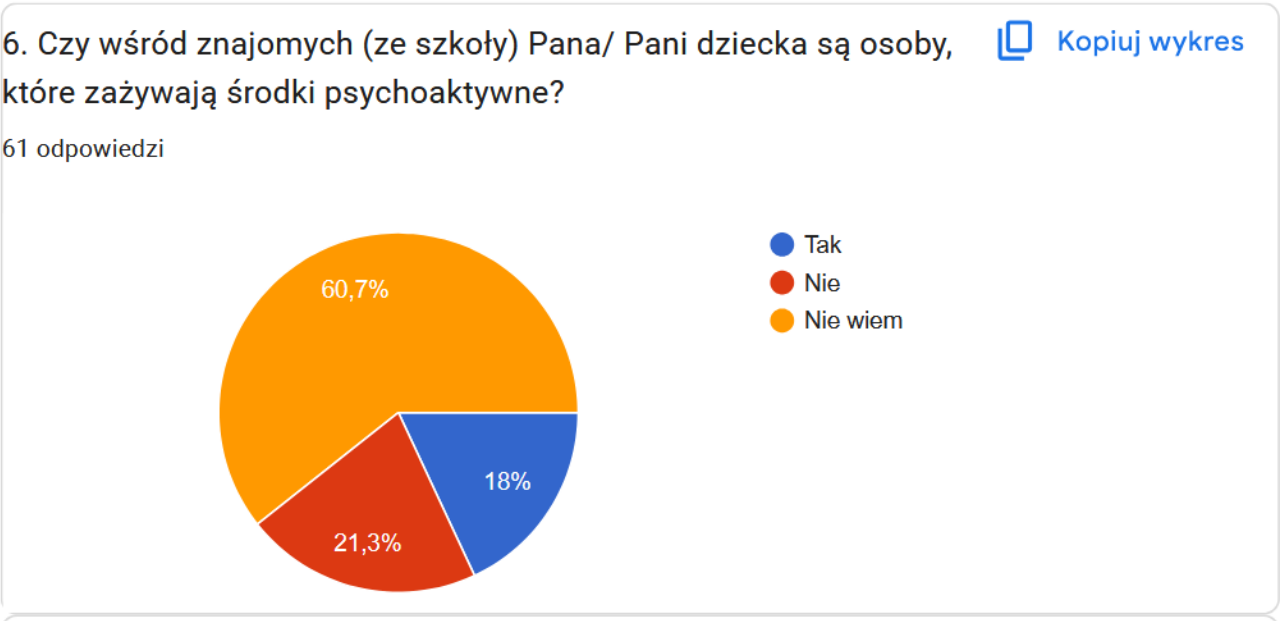

Badani rodzice jako zachowanie ryzykowne najczęściej wskazywali: cyberprzemoc, hejt i agresja w sieci, przemoc fizyczna lub psychiczna w grupie rówieśniczej, używanie e-papierosów oraz innych używek.

Wśród czynników, które ***chronią*** dzieci przed podejmowaniem zachowań ryzykownych rodzice wskazują najczęściej: ***dobre relacje z członkami rodziny (86,9%), świadomość konsekwencji czynów (55,7), dobre relacje dziecka z nauczycielami (36,1) oraz posiadanie przez dziecko zainteresowań i ich rozwijanie (34,4%).***

W opinii rodziców szkoła powinna zwrócić szczególną uwagę na problemy dzieci i młodzieży związane z:

- przemoc rówieśnicza w sieci
- trudności ze zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży,
- brak motywacji
- trudności w nawiązywaniu relacji rówieśniczych

Analiza odpowiedzi Nauczycieli

W opinii nauczycieli czynnikami, które ***chronią uczniów*** przed zachowaniami niepożądanymi są: ***dobre relacje z członkami rodziny, posiadanie zainteresowań i ich rozwijanie, poczucie bezpieczeństwa oraz integracja z zespołem klasowym***. Mocnymi stronami naszej szkoły w zakresie pracy wychowawczej i profilaktycznej są: ***dobrze funkcjonująca pomoc psychologiczno-pedagogiczna, wrażliwość kadry pedagogicznej na trudności młodzieży, bezpieczne i przyjazne środowisko szkolne, dobra znajomość sytuacji rodzinnej uczniów, dobry kontakt z rodzicami.***

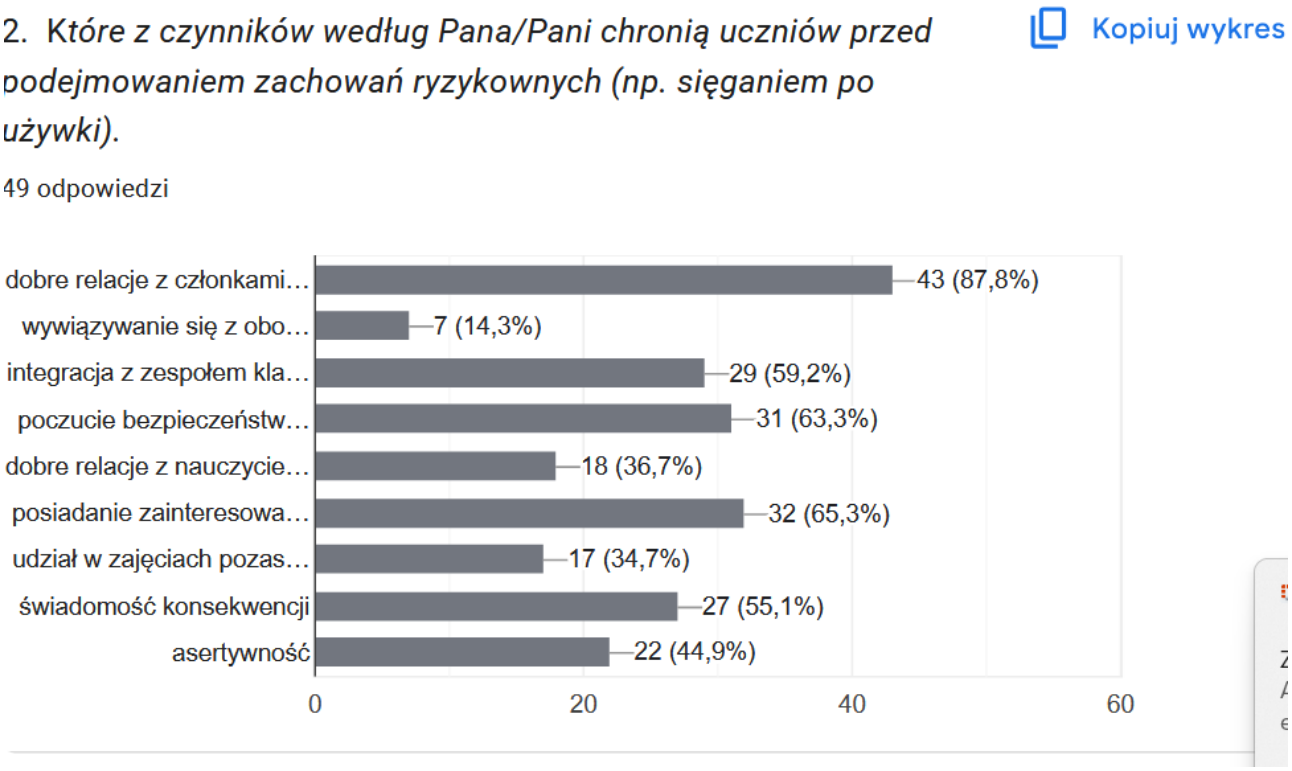

Nauczyciele jako kluczowe zagrożenie mogące wpłynąć na zachowanie ryzykowne uczniów wskazują nadużywanie telefonu i komputera, trudności emocjonalne młodzieży oraz niską samoocenę. Blisko połowa wskazuje również na nieodpowiednie zachowania rówieśnicze i cyberprzemoc.

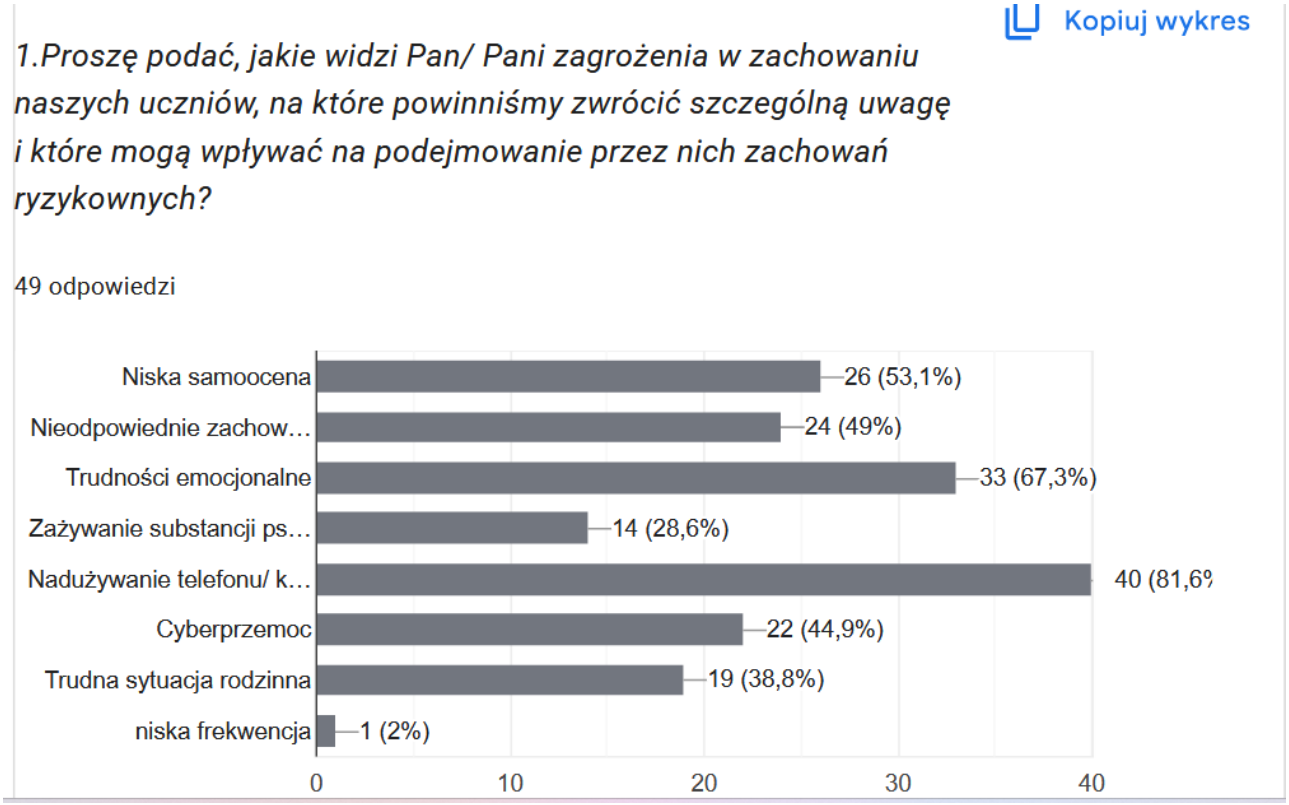

W odpowiedzi na występujące zagrożenia związane z uzależnieniami nauczyciele jednomyślnie potwierdzili prowadzenie działań profilaktycznych w tym obszarze.

Nauczyciele widzą potrzebę urozmaicenia pracy wychowawczno- profilaktycznej naszej szkoły poprzez działania motywujące uczniów do zmniejszenia częstotliwości używania telefonów komórkowych, warsztaty profilaktyczne dotyczące metod radzenia sobie ze stresem i emocjami oraz działań związanych z doradztwem zawodowym.

h) Wnioski z diagnozy

Na podstawie powyższej analizy można wyciągnąć następujące wnioski:

1. Rodzice deklarują, że ich relacje z dzieckiem są bardzo dobre lub dobre.
2. Wszystkie badane grupy zgodnie podają następujące czynniki chroniące: dobre relacje w rodzinie, posiadanie zainteresowań, poczucie bezpieczeństwa. Dodatkowo uczniowie i rodzice zwracają uwagę na świadomość konsekwencji swoich czynów.
3. Badana młodzież *wykazuje większą tolerancję i obojętność do spożywania alkoholu.* Ankietowani zdecydowanie są przeciwni zażywaniu substancji psychoaktywnych w tym wieku.

4. Badania potwierdzają, że rodzice nie są świadomi, że ich dzieci mają za sobą kontakt z alkoholem. 18,2,% uczniów potwierdziło że miało kontakt z alkoholem.
5. Istotny problem stanowi palenie papierosów. Większa część rodziców potwierdza ich wiedzę na temat palenia papierosów przez ich dzieci. Do palenia papierosów przyznaje się 21,6% badanych uczniów.
6. Według rodziców szkoła powinna zwrócić szczególną uwagę na cyberprzemoc, hejt i niewłaściwe relacje rówieśnicze oraz używanie e-papierosów.
7. Preferowanymi działaniami profilaktycznymi szkoły są: działania motywujące uczniów do zmniejszenia częstotliwości korzystania z telefonów komórkowych., warsztaty profilaktyczne dotyczące metod radzenia sobie z emocjami, poprawa relacji rówieśniczych oraz działań w zakresie doradztwa zawodowego.

„Czynniki chroniące”

1. *Dobre i wspierające relacje uczniów z członkami rodziny.*
2. *Możliwość rozwijania zainteresowań, uzdolnień i indywidualnych predyspozycji uczniów.*
3. *Relacje między nauczycielami a uczniami oparte na wzajemnym szacunku, zaufaniu i życzliwości oraz dobra atmosfera panująca w szkole.*
4. *Deklarowana przez uczniów abstynencja od substancji psychoaktywnych i innych zachowań nałogowych.*
5. *Sprawnie funkcjonująca pomoc psychologiczno-pedagogiczna, dostosowana do potrzeb uczniów.*
6. *Indywidualne podejście do ucznia oraz podejmowanie adekwatnych działań wspierających w sytuacji zgłaszanych trudności.*
7. *Dobra jakość współpracy rodziców/opiekunów prawnych ze szkołą oraz ich zaangażowanie w proces wychowawczy i edukacyjny.*
8. *Poczucie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły.*
9. *Umiejętność wskazania przez uczniów osób dorosłych na terenie szkoły, do których mogą zwrócić się o pomoc i wsparcie w sytuacjach trudnych.*
10. *Wysoki poziom deklarowanego braku kontaktu z substancjami psychoaktywnymi i używkami.*
11. *Deklarowana przez uczniów świadomość konsekwencji podejmowanych zachowań i decyzji.*
12. *Różnorodność metod i form pracy z uczniami, dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb, możliwości psychofizycznych oraz zainteresowań.*

„Czynniki ryzyka” :

1. *Obserwowanie wśród rówieśników zachowań ryzykownych, w szczególności związanych z paleniem papierosów.*
2. *Niski poziom umiejętności radzenia sobie z trudnościami i napięciem emocjonalnym oraz obniżona samoocena części uczniów.*
3. *Występowanie przejawów cyberprzemocy, hejtu oraz narażenie uczniów na przemoc rówieśniczą.*

4. *Zjawisko izolowania, odrzucenia lub wykluczenia uczniów z grupy rówieśniczej.*
5. *Trudności części uczniów w nawiązywaniu i utrzymywaniu prawidłowych relacji rówieśniczych.*
6. *Występowanie wagarów oraz związana z nimi niska frekwencja uczniów na zajęciach lekcyjnych.*
7. *Występowanie przejawów przemocy rówieśniczej na terenie szkoły.*
8. *Nadmierne i niekontrolowane korzystanie przez uczniów z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń cyfrowych.*

Rekomendacje

- Zwiększenie częstotliwości warsztatów z zakresu zdrowia psychicznego: Organizowanie zajęć/warsztatów ze specjalistami dla uczniów ukierunkowanych na radzenie sobie ze stresem, emocjami oraz budowanie stabilnej samooceny.
- Wprowadzenie działań na rzecz higieny cyfrowej: Rozważenie propozycji nauczycieli dotyczących utworzenia szkolnych „Stref Offline".
- Wzmocnienie działań, które zapobiegają przejawom hejtu: Prowadzenie warsztatów, lekcji wychowawczych o przeciwdziałaniu cyberprzemocy.
- Skuteczne działania interwencyjne w odpowiedzi na wykluczenie i izolację w grupie.
- Szybka reakcja na wagary i niską frekwencja: Ścisła współpraca wychowawca-rodzic-specjaliści szkolni.
- Kontynuacja dotychczasowych, wysokooocenianych form integracji: Organizacja wyjść, turniejów sportowych, warsztatów, akcji charytatywnych oraz imprez szkolnych budujących bezpieczny klimat.

Zespół ds. Ewaluacji Programu wychowawczo- profilaktycznego

Magdalena Jakubowska
Ewelina Matusiak- Kowalewska
Wioletta Snowacka